

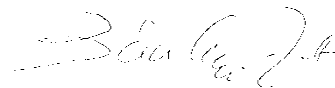
Ajánló

Adattárak reflektorfényben: sok dicséret és (még több) bírálat

A nyers adatokhoz való hozzáférést széles körben az adattárak/adatbázisok biztosítják. Az adattárak „egészségi” állapota közügy, ezért azok rendszeres vizsgálata nélkülözhetetlen feladat. Jelen számunk vezérközleményét egy könyvtáros és egy fizikus szerzőpáros, **Adománné Zolnai Dóra** és **Zolnai László** jegyzi. A kétféle tudáskör szerencsés ötvözetének számító tanulmány a könyvtáros társszerző(hölgy) szakdolgozatának értő átdolgozása, amely egy itthon elhanyagolt kutatási területen hézagpótló kismonográfia ígéretét hordozza. A háttértéma az *evaluatív tudománymetria*, magyarul a tudományos tevékenység mérése, felmérése, rangsorolása. A kutatók tudományos közleményeinek adatait, idézettségi lenyomatát strukturáltan rejtő publikációs adattárakat a hazai felsőoktatási és tudományos intézmények összehangolás nélkül, szinte ad hoc módon alapították: az ilyen nyilvántartási igényt nyilván a kutatási-oktatási tevékenység helyi besorolása indokolta és indukálta. A szétagoltságra jellemző, hogy maga az MTA is két publikációs adattárat működtetett egészen a közelmúltig. Egyik a főtítkárság, másik az elnökség határozata alapján. 2009-ben végre sort kerítettek arra, hogy a szétagolt tárházakat egységes elvek alá vonják és az Akadémia köztestületi tagjai számára egységes rendszert hozzanak létre. Mondhatjuk talán, hogy elszietve nem volt... Az új, összefésült tárolónak a honlapja 2010 februárjában nyílt meg. A publikációk online kezelését övező fokozott figyelmet az is bizonyítja, hogy a szerzőpáros ugyanerről a témáról előadást tartott a *Networkshop* áprilisi konferenciáján. Tanulmányuk áttekinti az online tárolók hazai alakulását és öt tipikus adattár-változatot vet össze. A szerzők szerint az adattárak fejlődése megtorpant, nyugati társaiktól messze elmaradnak. Az okok közül fontos a forráshiány, illetve az adatbevitelre jogosultak változó motiváltsága, motiválatlansága.

Szellemi missziót teljesít a TMT *Adattármustra* című egyedülálló sorozata, hiszen a kulturális értéknek számító adattárakról ad alapos, mélyreható láttelepet. **Drótos László** az *Europeana* nevű kulturális portált veszi górcső alá. Van hová fejlődnie ennek a nemzetközi metaadat-begyűjtő kezdeményezésnek. Bár a kulturális objektumok száma látványosan nagy, de a sovány magyar tartalom, a magyar felület számtalan hibája sürgetővé teszi az aktívabb magyar közreműködést. **Kőrös Kata** a *Nemzeti Digitális Adattárat* (NDA) vizsgálta, amely a magyar digitális gyűjteményeket tartja nyilván a Michael Plus EU-s projekt keretében. Itt épp az idegen nyelvű változat hiányosságait kellene megszüntetni.

Tanulság? A kellő felügyelet nélküli, vagy kizárólag saját-önkéntes építésű adattárolók rendre avulnak és elhalnak. Az adattáraknak, szuperkatalógusoknak, közös gyűjtőhelyeknek szüksége van saját gondozó(k)ra, azokat folyamatosan menedzselni kell. Erre a munkára pedig mindenekelőtt az adekvát tudással eleve bíró könyvtárak alkalmasak.

(Bánhegyi Zsolt)